

FNV handvatten voor veilig en gezond werken in relatie tot corona (COVID-19)

Voor FNV kaderleden - Versie 10 juni 2020

Inleiding

Een groot aantal sectoren is inmiddels weer actief en steeds meer mensen kunnen weer aan het werk. De afgelopen twee maanden zijn er veel sectorprotocollen opgesteld hoe er veilig gewerkt kan worden in relatie tot corona.

Helaas is het niet overal gelukt om als FNV betrokken te zijn bij het opstellen van de sectorprotocollen. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat vindt het niet noodzakelijk dat vakbonden betrokken zijn bij het opstellen van protocollen. Inmiddels is ook duidelijk geworden dat een sectorprotocol een handreiking is zonder juridische status. Met andere woorden: er kan niet worden gehandhaafd op het wel/ niet naleven van de sectorprotocollen.

In dit document besteden wij aandacht aan de status van sectorprotocollen, de Algemene handreiking COVID-19 en de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) en de arbocatalogus in relatie tot corona.

Corona vanuit het perspectief Veilig en Gezond Werken

De werkgever moet risico's aanpakken om de kans dat een werknemer ziek kan worden, zo klein mogelijk te maken. Het maakt hierbij in algemene zin niet uit of het gaat om een te hoge werkdruk, gevaarlijke stoffen op het werk of een virus dat op de werkplek rondwaart. Deze wettelijk verplichting staat in de Arbowet. Het nieuwe coronavirus en kans op besmetting op je werk is dus ook zo'n risico. Elke werkgever is verplicht om een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) te hebben, waarin aangegeven wordt welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich meebrengt. Ook moet er een plan zijn met de maatregelen om de risico's te beperken.

Inmiddels is een aantal sectoren weer opgestart, andere sectoren zijn open gebleven en weer andere sectoren zijn nog gesloten en bereiden zich voor op een herstart van hun activiteiten. Om zo'n herstart goed te laten verlopen en rekening te houden met de richtlijnen van het RIVM (1.5 meter afstand, handen wassen, etc.) worden in veel sectoren sectorprotocollen opgesteld. Bij het opstellen van deze protocollen is de FNV wel in een aantal sectoren betrokken, maar helaas niet overal. Daarom is mede op initiatief van de FNV nu de Algemene handreiking COVID-19 opgesteld.

Wat is een sectorprotocol nu precies?

Een sectorprotocol geeft voor de eigen sector een reeks van concrete en praktische maatregelen aan, die genomen moeten worden zodat er veilig gewerkt kan worden. Dit om de kans op besmetting met het coronavirus op het werk zo klein mogelijk te maken, daarbij rekening houdend met de algemene richtlijnen van het RIVM.

Er is geen wet in Nederland die zegt dat sectoren een protocol moeten hebben en waaraan zo'n protocol moet voldoen. Een sectorprotocol is dus een handreiking zonder juridische status. Alle protocollen die zijn aangemeld bij de Rijksoverheid zijn te vinden op <https://www.mijn coronaprotocol.nl>. Daarnaast zijn er ook nog andere protocollen afgesproken, maar deze zijn niet aangemeld bij de Rijksoverheid.

Algemene handreiking COVID-19

Sociale partners (werkgevers en werknemers) hebben nu een Algemene handreiking COVID-19 gemaakt. De meest recente versie van deze [Algemene handreiking COVID-19](#) is te vinden op de website van het Arboplatform van de SER. Deze algemene handreiking is tot stand gekomen op initiatief van de vakcentrales FNV en CNV en werkgeversorganisatie VNO-NCW en MKB Nederland. De handreiking is gebaseerd op het soortgelijke document *Generieke gids om de verspreiding van covid-19 op het werk tegen te gaan*, opgesteld door de Belgische sociale partners in samenwerking met de Belgische overheid.

Hierin zijn Nederlandse overheidsmaatregelen mede gebaseerd op de RIVM-adviezen en maatregelen om besmetting en verspreiding van het coronavirus tegen te gaan verwerkt. De informatie en adviezen in deze algemene handreiking zijn door de Inspectie SZW bekeken en zij zijn van mening dat deze handreiking een goed hulpmiddel is voor bedrijven om hun RI&E uit te werken.

Er is al een prima sectorprotocol of bedrijfsprotocol. Moet ik dan nog wat met de Algemene handreiking COVID-19?

Nee, dat hoeft niet, maar kan wel. Je kunt nagaan of alle onderwerpen die in de Algemene handreiking COVID-19 aan bod komen ook verwerkt zijn in het sector- of bedrijfsprotocol. Als het goed is, is een sector- of bedrijfsprotocol al meer toegesneden op de specifieke risico's die je kunt tegenkomen in de bedrijven uit die sector. Zo zal bijvoorbeeld het sectorprotocol Openbaar Vervoer andere accenten hebben dan het sectorprotocol Primair Onderwijs. De sector- en bedrijfsprotocollen zijn levende documenten, die aangepast kunnen worden bij nieuwe inzichten of richtlijnen. De Algemene handreiking COVID-19 kan aanleiding zijn om het sector- of bedrijfsprotocol aan te passen. Actie: zie erop toe dat het protocol in jouw bedrijf voldoet aan de algemene handreiking.

Er is nog geen sectorprotocol of bedrijfsprotocol. Moet ik die nu nog gaan maken?

Wanneer sociale partners of de werkgever alsnog een sector- of bedrijfsprotocol willen maken, dan kan dat, maar het is niet verplicht. Wanneer besloten wordt een protocol te maken, let er dan op dat de Algemene handreiking COVID-19 als basis/ inspiratiebron gebruikt wordt.

De RI&E en corona

Elk bedrijf moet zelf aan de slag en de maatregelen 'bedrijfsspecifiek' maken. Elke werkgever is dus verplicht het risico van besmetting met het coronavirus en de maatregelen om dit te voorkomen op te nemen in de Risico Inventarisatie- en Evaluatie (RI&E). Het staat bedrijven vrij om naast het sectorprotocol ook informatie te halen uit de Algemene handreiking COVID-19.

In tegenstelling tot een sector- of bedrijfsprotocol, heeft de RI&E wel een wettelijk grondslag en status. Ieder bedrijf is op grond van de Arbowet verplicht een RI&E te maken. Daarin moeten alle mogelijke risico's die in het bedrijf worden aangetroffen worden benoemd en voorzien van een Plan van Aanpak hoe dit risico aan te pakken. Dus hier moet de werkgever, samen met de medezeggenschap en de preventiemedewerker, aangeven op welke wijze het risico op besmetting met het coronavirus in het eigen bedrijf zal worden aangepakt. Daarbij kan de werkgever het sectorprotocol of de Algemene handreiking COVID-19 gebruiken om die maatregelen te treffen die bij het bedrijf het best passen. Overigens hebben veel bedrijven nog helemaal geen RI&E. Dit is het moment om dit document op te stellen, niemand kan om het risico van besmetting met het coronavirus heen. Ga na of er al een RI&E in jouw bedrijf is en of het risico van besmetting door het coronavirus hierin al is opgenomen. Zo niet, wijs de medezeggenschap of preventiemedewerker dan op deze verplichting.

De arbocatalogus en corona

De inhoud van een sectorprotocol kan dus niet worden 'goedgekeurd' op basis van een wet. De Inspectie SZW kan sectorprotocollen niet goedkeuren. Wat wel mogelijk is, is dat sociale partners het sectorprotocol corona aanbieden bij de Inspectie SZW om het onderdeel uit te laten maken van de arbocatalogus.

Dit nieuwe hoofdstuk van de arbocatalogus moet op de gebruikelijke manier opgesteld worden, met betrokkenheid van sociale partners, koppeling met de doelvoorschriften enz. en moet voor toetsing aangeboden worden aan de Inspectie SZW. De Inspectie SZW heeft besloten voor deze aanvragen een zeer korte doorlooptijd te hanteren. Ze hanteren in beginsel maximaal vijf werkdagen vanaf ontvangst door de Inspectie SZW.

Voordeel om maatregelen om besmetting met het coronavirus op te nemen in de arbocatalogus is dat de arbocatalogus wel een wettelijk grondslag heeft. Ook weet je als sector dan dat de opgeschreven maatregelen voldoen aan de Arbowet. Tot slot voorkomt dit ook dat je maatregelen treft die weliswaar voor bescherming zorgen tegen besmetting met het coronavirus, maar andere arborisico's doen toenemen. Denk bijvoorbeeld aan dat door eenrichtingsverkeer nooduitgangen voor ontruiming niet goed bereikbaar meer zijn. Ga na of er een arbocatalogus in jouw sector is. Neem contact op met je bestuurder wanneer je denkt dat er een mogelijkheid is om het sectorprotocol onderdeel te laten worden van de arbocatalogus.

Kort samengevat

- In een aantal sectoren zijn inmiddels sectorprotocollen opgesteld. Waar dit nog niet gedaan is, kan nu gebruik gemaakt worden van de Algemene handreiking COVID-19.
- Alle bedrijven moeten aan de slag met het risico van besmetting met het coronavirus. Bedrijven zijn wettelijk verplicht om dit risico op te nemen in de RI&E. Bedrijven kunnen gebruik maken van het sectorprotocol of de Algemene handreiking COVID-19 bij het opstellen van de RI&E. Ga na of dit al is gebeurd in jouw bedrijf en wijs anders de verantwoordelijken hiervoor in jouw bedrijf op deze verplichting.
- Een sectorprotocol heeft geen juridische status. Alleen door het sectorprotocol aan te bieden bij de Inspectie SZW als arbocatalogus, kan de Inspectie SZW hierop gaan handhaven. Het hoofdstuk corona voor de arbocatalogus moet aan de gebruikelijke eisen voor een arbocatalogus voldoen en kan voor toetsing worden aangeboden aan de Inspectie SZW.

Tot slot

Wanneer er signalen zijn dat er niet veilig gewerkt wordt en de werkgever is niet bereid tot overleg, dan kunnen werknemers, de OR en/ of de vakbond een [meldformulier coronavirus COVID-19](#) invullen bij de Inspectie SZW.

In de Inspectie SZW kan het werk stilleggen wanneer zij van mening is dat er ernstig gevaar optreedt voor personen.

Vragen? Neem contact op met je FNV-bestuurder.